

DOSTOSOWANIE WYMAGAŃ DO POTRZEB I MOŻLIWOŚCI UCZNIÓW – PRZEDMIOTY HUMANISTYCZNE

Nauczyciel wybiera spośród dostosowań te, które może wykorzystać w stosunku do konkretnego ucznia

Indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne ucznia według obszarów diagnostycznych	Zakres dostosowania wymagań edukacyjnych
Funkcjonowanie fizyczne (motoryka mała i duża, w tym umiejętności poruszania się i przemieszczania w warunkach szkolnych) oraz świadomość własnego	<ul style="list-style-type: none"> - uwzględnienie motorycznych ograniczeń i wolniejszego tempa pracy; - karty pracy przystosowane do motorycznych możliwości dziecka i uwzględniające jego niepełnosprawność (zmniejszenie ilości, obszerności i stopnia trudności); - wykorzystanie specjalistycznych przyborów i pomocy np. korzystanie z nakładek na ołówki, długopisy; - wydłużenie czasu pracy nad daną aktywnością; - dostosowanie miejsca siedzącego w klasie; - uwzględnienie motorycznych ograniczeń w poruszaniu się; - pozwalanie dzieciom nadruchliwym na ich inicjatywę pod kontrolą nauczyciela wspierającego; - w przypadku dziecka dysgraficznego umożliwienie pisania wielkimi literami drukowanymi, pismem rozłącznym (bez łączenia liter);

Dokument został opracowany w ramach projektu „W przyszłość z edukacją włączającą”.

Erasmus+

ciała i czynności samoobsługowe	- niezwalnianie ucznia w trakcie zajęć z wykonywania czynności;
Funkcjonowanie sensoryczne (wzrokowe, słuchowe, czuciowe, węch, równowaga)	Wzrokowe: <ul style="list-style-type: none"> - dostosowanie natężenia światła do potrzeb ucznia; - wyeliminowanie w miarę możliwości zbędnego wyposażenia z sali, które w znaczący sposób rozprasza uwagę wzrokową dziecka; - zastosowanie stonowanych barw w wyposażeniu sali w miarę możliwości; - ograniczenie ilości pomocy używanych w trakcie zajęć dydaktycznych do minimum; - zwiększenie formatu obrazkowego i czcionki na kartach pracy; - prezentacja pomocy dydaktycznych w odpowiedniej odległości i wysokości dostosowanej do możliwości ucznia; - upewnienie się, że uczeń miało możliwość zapoznania się z materiałem pokazowym; - posadzenie ucznia blisko nauczyciela w celu zwiększenia koncentracji ucznia oraz ograniczenia liczby bodźców rozpraszających, zwiększenie bezpośredniej kontroli nauczyciela, a także zmniejszenia liczny błędów podczas przepisywania z tablicy; Słuchowe: <ul style="list-style-type: none"> - upewnienie się, że uczeń dobrze usłyszał i zrozumiał polecenie; - podawanie poleceń w prostszej formie językowej, posługiwanie się gestem; - ustalenie umownego znaku w przypadku nie zrozumienia lub nie usłyszenia polecenia np. gest, znak graficzny itp. - zwracanie się twarzą do ucznia; - nie przemieszczanie się w trakcie przekazu ustnego; - mówienie w sposób naturalny, wyraźny; - kierowanie uwagi ucznia w istotnych momentach lekcji poprzez podpowiedzi słowne itp.; - niwelowanie hałasu w sali oraz docierających dźwięków z poza niej np.: zamknięcie okna.; - dostosowanie natężenia muzyki do możliwości percepcji słuchowej ucznia np. . w przypadku nadwrażliwości słuchowej - ciche dźwięki; - na lekcji wykorzystanie tylko jednego rodzaju instrumentu;

Erasmus+

	<ul style="list-style-type: none"> - nauczycielka powinna dobrać sobie na czas lekcji obuwie na „cichej” podszwie (np. stukanie obcasów może być bardzo irytujące dla dziecka z nadpobudliwością psychoruchową); <p>Czuciowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zastosowanie gniotków antystresowych w celu wyhamowania napięcia; - ustawienie odpowiedniej temperatury w sali; - usadzenie dziecka samego w ławce(przy nadwrażliwości na dotyk uczeń podświadomie obawia się, że mogłoby zostać przez kogoś dotknięte i jest to źródłem przykrego napięcia); - stosowanie różnorodnych mas plastycznych na wybranych lekcjach; - umożliwienie dotykania pomocy dydaktycznych podczas wybranych lekcji; <p>Węch:</p> <ul style="list-style-type: none"> - korzystanie z umiarem, z perfum czy dezodorantów przez nauczycieli mających kontakt z dzieckiem; <p>Równowaga:</p> <ul style="list-style-type: none"> - towarzyszenie osoby dorosłej podczas przemieszczania się;
Funkcjonowanie komunikacyjne	<ul style="list-style-type: none"> - kierowanie poleceń bezpośrednio do dziecka – krótko i konkretnie; - pomaganie podczas wypowiedzi ustnych w doborze słownictwa, naprowadzanie poprzez pytania pomocnicze; - zwiększenie ilości czasu przeznaczonego na wypowiedz ustną; - nieponaglanie w trakcie wypowiedzi ustnej, pozostawienie krótkiego czasu na zastanowienie, dyskretne ukierunkowanie; - utrzymywanie kontaktu wzrokowego z dzieckiem w trakcie formułowania jasnych i krótkich komunikatów; - powtarzanie poleceń i upewnianie się, czy dziecko zrozumiało jego treść; - ujednolicanie sposobu komunikacji, zarówno w domu, jak i w szkole;
Umiejętności poznawcze (uwaga, spostrzeganie, pamięć, myślenie)	<p>Uwaga:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nawiązywanie indywidualnego kontaktu z dzieckiem w celu sprawdzenia stopnia koncentracji, zwłaszcza podczas samodzielnego wykonywania zadania; - Przestrzeganie trzech zasad:

Dokument został opracowany w ramach projektu „W przyszłość z edukacją włączającą”.

Erasmus+

1. Regularności (działania w ustalonym rytmie, unikania gwałtownych i radykalnych zmian);
2. Rutyny (wykonywania określonych czynności stałego schematu);
3. Repetycji (ciągłych powtórek).

- konsekwentne egzekwowanie ustalonych reguł;
- posadzenie dziecka w miejscu sprzyjającym koncentracji uwagi (z dala od okna i drzwi), blisko nauczyciela;
- pozbawienie miejsca pracy wszelkich bodźców rozpraszających (na ławce powinny znajdować się jedynie przybory, narzędzia i pomoce niezbędne do wykonania danego zadania);
- przekazywanie treści za pomocą konkretów z uwzględnieniem krótkotrwałego okresu koncentracji;
- podawanie atrakcyjnego wzrokowo materiału mniejszymi partiami;
- powtórzenie treści zadania lub polecenia, udzielanie dodatkowych wyjaśnień w przypadku dekoncentracji;

Pamięć:

- dzielenie na mniejsze części materiału do nauczenia lub sprawiającego trudność w zapamiętaniu;
- zwiększenie ilości czasu przeznaczanego na opanowanie zadanego materiału pamięciowego, np.: nazw dni tygodnia, miesięcy, naukę tabliczki mnożenia itp.;
- stymulowanie pamięci wzrokowej poprzez gry typu memory, kolorowe plansze i tablice;
- stosowanie konwencjonalnych sposobów zapamiętywania;
- podawanie i przyswajanie wszelkich informacji nie jedną drogą, lecz różnymi, na przykład przez głośne czytanie;
- przygotowanie instrukcji do zadań w formie pisemnej;

Myślenie:

- upraszczanie w miarę potrzeb instrukcji i poleceń;
- podchodzenie do ucznia w trakcie samodzielnej pracy, w razie potrzeby dyskretne udzielanie pomocy i wyjaśnień;
- upewnianie się, czy polecenia zostały należycie zrozumiane, w razie potrzeby dodatkowe wyjaśnianie, powtarzanie podczas pracy (indywidualnej lub w grupie zadaniowej) z zeszytem ćwiczeń i kartami pracy oraz w trakcie pisania sprawdzianów, testów, kartkówek;
- wielokrotne tłumaczenie trudniejszej partii materiału uzupełnione sprawdzeniem stopnia jego zrozumienia;
- udzielanie wsparcia, wskazówek, porad w przypadku pojawienia się trudności u ucznia poprzez stawianie pytań ukierunkowanych i naprowadzających na rozwiązanie problemu;

Erasmus+

	<ul style="list-style-type: none"> - ocenianie toku rozumowania, nawet gdyby ostateczny efekt był błędny (co może wynikać na przykład z pomyłek rachunkowych); - ze względu na niedosłuch ucznia używanie pomocy wizualnych i tablicy (między innymi zapisanie nowego tematu, nowych i ważniejszych słów związanych z tematem, dat na lekcji historii), aby dziecku ułatwić zrozumienie nowego tematu; - nauczyciel, mówiąc do całej grupy, powinien stać w pobliżu dziecka zwrócony twarzą w jego stronę, co ułatwi mu zrozumienie wypowiedzi; - zapewnienie uczniowi dodatkowych wyjaśnień, przeformułowanie polecenia, używanie prostego, znanego słownictwa; - wyznaczanie konkretnego celu, dzielenie złożonych zdań na mniejsze etapy; - wdrażanie do pracy uważnej, solidnej;
Umiejętności edukacyjne (czytanie, pisanie, liczenie, zdobywanie wiedzy, rozumienie treści, rozwiązywanie problemów, wykorzystywanie wiedzy w praktyce)	Język Polski: Mówienie: <ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie ilości czasu przeznaczanego na wypowiedz ustną; - sporządzenie planu dłuższych form wypowiedzi; - wdrażanie do rozpoczynania i kończenia wypowiedzi; - niewywoływanie ucznia do natychmiastowej wypowiedzi, zapowiadania uczniowi, że będzie pytany (na przerwie lub na początku lekcji) - kulturalne i życzliwe omawianie recytacji i wypowiedzi rówieśników; Pisanie: <ul style="list-style-type: none"> - wdrażanie ucznia do uważnego, kształtnego, czytelnego, starannego pisania i efektywnej pracy; - umożliwienie uczniowi odrabianie prac domowych z wykorzystaniem komputera (zwłaszcza prac obszernych – wypracowań, referatów); - umożliwienie wykonania prac pisemnej w formie wydruku komputerowego; - przeznaczenie większej ilości czasu na przepisywanie z tablicy, z książki;

Erasmus+

- niedyskwalifikowanie prac napisanych nieczytelnie, odczytywanie pracy pisemnej przez ucznia, jeżeli nauczyciel nie jest w stanie tego zrobić;
- tworzenie schematów różnych form wypowiedzi w przypadku trudności z ich redagowaniem;
- redagowanie poznanych form wypowiedzi zgodnie z zasadami kompozycyjnymi, stosowanie akapitów;
- wzbogacanie słownictwa ucznia poprzez pisanie krótkiej pracy na dowolny lub określony temat;
- precyzowanie tematu;
- umożliwienie uczniowi dokonania wyboru formy pracy pisemnej podczas prac kontrolnych (na przykład opis/ opowiadanie/ plan szczegółowy/ plan ramowy);
- tworzenie i wykorzystywanie w pracy pisemnej słowniczków tematycznych;
- wspieranie ucznia w trakcie pisania opowiadań lub opisu poprzez przygotowanie i podanie uczniowi planu ramowego lub szczegółowego;
- nieomawianie błędów popełnionych przez ucznia na forum klasy;
- wspólne redagowanie pism użytkowych typu: list, ogłoszenie, zaproszenie;
- udzielanie pomocy, wsparcia przy budowaniu wypowiedzi pisemnej, naprowadzanie pytaniami pomocniczymi;
- kontrolowanie, czy uczeń skończył notatkę z lekcji, w razie potrzeby skracanie zapisu;
- okresowe łagodzenie oceniania prac pisemnych ze względu na wspomniane błędy oraz wydłużanie na lekcji czasu pracy z tekstami czytаныmi i pisanymi przy wdrażaniu dziecka, do uważnego pisania i pracy nie tyle szybciej, co solidnej;
- regularne ćwiczenia utrwalające zasady poprawnego pisania według przekazanych materiałów;
- wpajanie nawyku autokontroli zapisu i pracy ze słownikiem ortograficznym;
- wskazanie rodzajów popełnionych przez ucznia błędów, a także ustalanie z nim sposobów ich korekty;
- pisanie z pamięci, tekstów z lukami i ze słuchu w celu utrwalania poprawnej pisowni;
- przygotowanie do pisania dyktanda poprzez podanie trudniejszych wyrazów, a nawet wybranych zdań, które w nim występują;
- umożliwienie uczniowi pisania dyktanda w wolniejszym tempie;
- częstsze sprawdzanie zeszytów szkolnych, kart pracy, ćwiczeń;

Erasmus+

- wyjaśnienie wszystkich wątpliwości ortograficznych, przy sporządzaniu notatek z lekcji zezwolenie na używanie dyktafonu;
  - łagodniejsze ocenianie prac pisemnych z uwagi na popełnione błędy oraz poziom graficzny pisma;
  - pisanie dyktand z lukami;
- Czytanie:**
- podział dłuższych utworów literackich na mniejsze partie;
  - ograniczenie czytania obszernych lektur do rozdziałów istotnych ze względu na omawianą tematykę;
  - uwzględnianie trudności w rozumowaniu treści, szczególnie podczas samodzielnej pracy z tekstem, dawanie więcej czasu, instruowanie lub zalecanie przeczytania tekstu wcześniej w domu;
  - sprawdzanie rozumienia treści zadań i poleceń i w razie problemu udzielanie odpowiedniej pomocy;
  - unikanie odpytywania z głośnego czytania na forum klasy lub umożliwienie dziecku wcześniejszego przygotowania się z danego tekstu;
  - dawanie więcej czasu na czytanie tekstów poleceń, instrukcji, szczególnie podczas samodzielnej pracy lub sprawdzianów, w miarę potrzeby pomaganie w ich odczytywaniu;
  - umożliwienie uczniowi wyboru sposobu przeczytania tekstu po cichu lub głośno;
  - nieponaglanie ucznia, unikanie czytania na czas, niepodpowiadanie przez innych (uczeń potrzebuje więcej czasu na analizę i syntezę czytanego tekstu, powinien wykonywać tę czynność w indywidualnym tempie);
  - rozłożenie w czasie czytania lektur szkolnych lub innych opracowań;
  - zezwolenie uczniowi na korzystanie z nagranych lektur szkolnych (audiobooków);
  - wdrażanie dziecka do dokładnej analizy tekstu poprzez: wyszukiwanie w tekście fragmentów stanowiących odpowiedź na pytanie, uzupełnienie zdań zgodnie z podanymi informacjami;
  - czytanie z podziałem na role, które wymaga wyodrębniania wypowiedzi poszczególnych postaci, narracji i dialogów;
  - uwzględnianie trudności w rozumowaniu treści, szczególnie podczas samodzielnej pracy z tekstem
  - dzielenie materiału na mniejsze części w celu ułatwienia zapamiętania i odtwarzania tekstu;
  - wydłużenie czasu przeznaczonego na analizę i syntezę pisanego lub czytanego tekstu;
- Historia:**

Erasmus+

- wykorzystywanie pomocy dydaktycznych, na przykład ilustracji, map, tekstów źródłowych, diagramów, wykresów, osi czasu, reprodukcji obrazów związanych z wydarzeniami historycznymi i tym podobnych;
- niewywoływanie dziecka do odpowiedzi przy mapie historycznej bez uprzedzenia;
- uwzględnienie trudności z zapamiętywaniem pojęć, nazwisk, dat, wydarzeń historycznych;
- wspomaganie, dawanie więcej czasu na przypomnienie nazw, terminów, dyskretne naprowadzanie;
- sporządzanie krótkiej notatki z lekcji;
- systematyczne i cykliczne powtarzanie i utrwalanie nowego materiału;
- pozwolenie na zastąpienie liczb rzymskich arabskimi;
- wprowadzenie elementów dramy, symulacji wywiadów;
- podanie w formie pytań ustnych lub pisemnych instrukcji, materiału do nauzenia się w domu;
- pomaganie podczas wypowiedzi ustnych w doborze słownictwa, naprowadzenie poprzez pytania pomocnicze;
- skracanie uczniowi tekstów do nauki przez wskazywanie najistotniejszych informacji do opanowania (zaznaczenie w podręczniku, zakreślanie markerem ważnych fragmentów lub podanie uczniowi krótkiej notatki);
- stwarzanie życzliwego klimatu, który ośmieli ucznia do udzielenia odpowiedzi;
- odpytywanie z fragmentów wcześniej omówionego materiału;
- podanie zestawu pytań z określonego działu historii, które znajdą się na sprawdzianie;
- niewywoływanie do odpowiedzi bez uprzedzenia, szczególnie z odległych partii materiału;
- wydłużenie czasu na wypowiedź ustną;
- pomaganie podczas wypowiedzi ustnych w doborze słownictwa, naprowadzanie poprzez pytania pomocnicze;
- prowadzenie przez ucznia kalendarza wydarzeń historycznych;
- niedawanie dziecku zbyt długich tekstów do czytania;
- ukierunkowanie dziecka przed cichym czytaniem poprzez wcześniejsze podanie zestawu pytań;
- dyskretne wspomaganie dziecka poprzez podejście do niego i odczytanie poleceń, które są dla niego niezrozumiałe ze względu na skupienie się na technicznej stronie czytania;
- zwiększenie ilości czasu przeznaczonego na wykonanie prac pisemnych;
- umożliwienie uczniowi wyboru formy sprawdzenia jego wiadomości poprzez zamianę formy pisemną na ustną;
- umożliwienie uczniowi dokończenia pracy pisemnej wypowiedzią ustną ze względu na bardzo wolne tempo pisania;

Erasmus+

- zapisywanie przez nauczyciela krótkich notatek z lekcji;

Wiedza o społeczeństwie

- parokrotne tłumaczenie trudniejszej partii materiału, uzupełnione sprawdzeniem stopnia jego zrozumienia;
- pomaganie, wspieranie, dodatkowe instruowanie, naprowadzanie, pokazywanie na przykładzie;
- wypisywanie kilku podstawowych pytań, na które uczeń powinien znaleźć odpowiedź, czytając dany materiał (przy odpytywaniu prosić o udzielenie na nie odpowiedzi);
- ograniczenie ilości notatek koniecznych do samodzielnego zapisania;
- ograniczenie tekstów do czytania i pisania na lekcji do niezbędnych notatek, których nie ma w podręczniku;
- udostępnienie uczniowi gotowej notatki do wklejenia w zeszyt;
- rozbijanie zadań na mniejsze jednostki;
- zwiększenie liczby powtórzeń i utrwań nowo wprowadzonego materiału;
- wydłużenie czasu pracy z tekstem pisany i czytany;
- dawanie większej ilości czasu na czytanie poleceń słownych oraz wykonywanie zadań zarówno podczas lekcji, jak i w czasie prac kontrolnych;
- wydłużenie limitu czasu na wszelkie prace pisemne;
- dostosowanie tempa pracy (więcej czasu na odpowiedzi ustne i zadania pisemne, udzielanie wsparcia w postaci naprowadzeń, wskazówek, robienie częstych przerw na krótki relaks itp.);
- częste podchodzenie do ucznia w trakcie samodzielnej pracy w celu udzielania dodatkowej pomocy, wyjaśnień;
- w czasie odpowiedzi ustnych dyskretne wspomaganie, dawanie więcej czasu na przypomnienie z pamięci nazw, terminów;
- pozostawienie większej ilości czasu na przygotowanie się z danego materiału (dzielenie go na małe części, wyznaczanie czasu na jego zapamiętywanie i odpytywanie);
- omawianie niewielkich partii materiału i o mniejszym stopniu trudności (obniżenie wymagań nie może zejść poniżej podstawy programowej);
- formułowanie krótkich i precyzyjnych poleceń;
- zadawanie dodatkowych pytań naprowadzających, pomaganie w porządkowaniu wiadomości i wyciąganiu wniosków;

Erasmus+

- pozwolenie na dokończenie w domu niektórych prac wykonywanych na lekcji;
- w razie trudności z odczytaniem zapisu – odpytywanie ustne;
- stosowanie dużej ilości wzmocnień pozytywnych (nagrody, pochwały);
- stosowanie w czasie pisemnych sprawdzianów testów wyboru, zdań niedokończonych, tekstów z lukami, aby uczeń skoncentrował się na kontrolowanej tematyce, a nie na poprawności pisania;

Muzyka:

- niezmuszanie do śpiewania czy wykonywania ćwiczeń sprawiających uczniowi trudność;
- unikanie indywidualnego śpiewania ucznia z zaburzonym słuchem muzycznym na forum klasy;
- umożliwienie uczniowi śpiewania : w duecie, tercecie, kwartecie, w chórze;
- odpytywanie ucznia ze znajomości tekstu piosenki;
- pozwalanie na korzystanie ze śpiewników, wzorów, zapisów nutowych;
- synchronizowanie ruchu z muzyką z wykorzystaniem ćwiczeń doskonalących poczucie rytmu: wykłaskiwanie, wystukiwanie rytmu, granie na instrumentach perkusyjnych;
- wprowadzanie piosenek połączonych z tańcem, gestami, zabawami ruchowymi;
- włączanie do rywalizacji tylko tam, gdzie uczeń ma szansę się wykazać;

Plastyka:

Sprawność grafomotoryczna:

- wykorzystywanie różnorodnych ćwiczeń usprawniających działalność plastyczną (motorykę dużą i małą, drobnych ruchów nadgarstka, dłoni i palców);
- kolorowanie kredkami rysunków konturowych;

Działalność plastyczna:

- podpowiadanie tematu pracy plastycznej;
- podchodzenie do ucznia, ukierunkowanie w działaniu;
- niekrytykowanie ucznia, jego powolnego tempa pracy, niezręczności ruchów;
- przed wykonaniem prac plastycznych omówienie z uczniem kolejności wykonywania poszczególnych elementów rysunku;
- zachęcanie do kończenia rozpoczętych rysunków;

Erasmus+

- niezwalnianie ucznia w trakcie zajęć z wykonywanych czynności;
- skupianie się na rozpoznawaniu różnic i podobieństw w kształtach, barwie, fakturze podczas wykonywania prac;
- skupienie się na mocnych stronach ucznia, docenianie rzeczywistej pracy i wysiłku wkładanego w realizację powierzonych zadań;

Podczas oceniania zwracanie uwagi na:

- rozmieszczenie elementów na kartce i zachowanie proporcji;
- umiejętność wykorzystania w praktyce poznanych technik plastycznych;
- posługiwanie się przyborami i narzędziami;
- staranność, estetykę, doprowadzenie pracy do końca, oryginalność;
- zachowanie porządku na stanowisku pracy;
- wykazanie się wiedzą teoretyczną;
- stosunek ucznia do przedmiotu, jego chęci, wysilek;
- przygotowanie do zajęć niezbędne materiały i pomocne;
- niekrytykowanie, ocenianie kształtujące za każdą wykonaną lub ukończoną pracę

Religia/etyka:

- unikanie wyrywania do odpowiedzi, uprzedzenie ucznia (na przerwie lub na początku lekcji), że będzie dzisiaj pytany;
- dyskretne wspomaganie w czasie odpowiedzi ustnych, dawanie większej ilości czasu na przypomnienie wcześniej zapamiętanych, poznanych wiadomości, wydobywanie z pamięci nazw, terminów;
- podchodzenie do ucznia w trakcie samodzielnej pracy, w razie potrzeby udzielanie pomocy, wyjaśnień, mobilizowanie do wysiłku i ukończenia zadania;
- podawanie poleceń w prostszej formie;
- stosowanie wypowiedzi ustnych – odpytywanie partiami materiału;
- wykazywanie cierpliwości przy odpowiedziach, naprowadzanie, zadawanie pytań pomocniczych;
- zwracanie uwagi na to, aby tekst, z którym dziecko pracuje, nie był zbyt długi;
- tłumaczenie poleceń pisemnych, ustnych;
- stosowanie jasnych pytań;

Erasmus+

	<ul style="list-style-type: none"> - unikanie odpytywania przy tablicy; - stosowanie podczas sprawdzianów testów wyboru, zdań niedokończonych, tekstów z lukami; - dostosowanie tempa pracy oraz ilości zadanego materiału do możliwości ucznia; - stosowanie wzmocnień pozytywnych w celu podwyższenia samooceny ucznia i wiary we własne możliwości;
Rozwój emocjonalny, identyfikacja i wyrażanie emocji oraz funkcjonowanie społeczne, relacje rówieśnicze z dorosłymi, rozumienie i przestrzeganie norm społecznych	<ul style="list-style-type: none"> - tworzenie atmosfery życzliwości i bezpieczeństwa; - mobilizowanie do wysiłku i ukończenia zadania; - stosowanie na bieżąco pochwały za aktywność lub dobrze wykonane ćwiczenia; - udzielanie wsparcia psychicznego i pomocy w pokonywaniu trudności, w postaci:<ul style="list-style-type: none"> *naprowadzeń, wskazówek, dopingów, zachęty; * podwyższania motywacji do nauki, samooceny i wiary we własne możliwości i umiejętności; - dostrzeganie i nagradzanie nie tylko ewidentnych sukcesów edukacyjnych ucznia, ale również drobnych osiągnięć, aktywności i wysiłku włożonego w wykonanie zadań na lekcji i w domu; - troska o to, aby uczeń wykazał się aktywnością zarówno na lekcji, jak i podczas odrabiania prac domowych; - stosowanie systematycznej, bieżącej, ustawicznej kontroli pracy i egzekwowanie zobowiązań ucznia; - stosowanie wzmocnień i pochwał ustnych, pisemnych, kontraktów; - ocenianie aktywności i samodzielności na lekcji; - aranżowanie sytuacji dających uczniowi szansę osiągnięcia sukcesu, bazowanie na mocnych stronach dziecka, podkreślanie ich na forum klasy; - ocenianie wiedzy i wysiłku włożonego w opanowanie materiału, zwiększenie nacisku na wypowiedzi ustne, niekrytykowanie, nieocenianie negatywnie na forum klasy; - częste wzmocnianie, dbanie o prawidłowe relacje ucznia z rówieśnikami

This work is licensed under the Creative Commons Attribution 4.0 International License. To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/> or send a letter to Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

Dokument został opracowany w ramach projektu „W przyszłość z edukacją włączającą”.